

10. MARIÁNSKA ČRTA CIRKVI

Cieľ

Cieľom je poukázať študentom na typickú črtu, ktorá je u katolíkov – a tou je mimo iných, ich vrúcny „synovský“ vzťah k Panne Márii. To vytvára tiež typickú mariánsku črtu Katolíckej cirkvi. Treba predstaviť Máriu ako tú, ktorá patrí do Cirkvi, ale zároveň je Matkou Cirkvi, a tým aj našou nebeskou Matkou. Súčasne je potrebné poukázať ale aj na rozdiel veriacich vo vzťahu k Bohu a vo vzťahu k svätým, a tým aj k Panne Márii. Jedine trojjedinému Bohu sa klaníme. Svätým prejavujeme úctu a Panne Márii, keďže najviac vyniká medzi svätými, prejavujeme nadúctu.

Obsah

Druhý vatikánsky koncil (1962-1965) vo svojom najvýznamnejšom dokumente *Lumen gentium* – *Svetlo národov* v učenie o blahoslavenej Bohorodičke Panne Márii z jednej strany vysvetľuje v tajomstve Krista a z druhej strany v tajomstve Cirkvi. Nie sú to nejaké dve tajomstvá, ale toto učenie o Matke Božej je vysvetľované prostredníctvom jedného tajomstva Božieho z dvoch pohľadov, ktoré sú síce odlišné, avšak veľmi úzko späté. Máriu treba posudzovať vo vzťahu ku Kristovmu tajomstvu vnútri tajomstva Cirkvi. Koncil vyjadril túto myšlienku slovami: **Mária „má v Cirkvi najvyššie a pritom nám najbližšie miesto po Kristovi“** (Druhý vatikánsky koncil, dogmatická konštitúcia *Lumen gentium*, č. 54).

Mária z Nazareta, už od zvestovania bola aktívne prítomná v procese formovania Cirkvi. Môžeme to vidieť pri udalostiach v Nazarete (zvestovanie Pána), v Betleheme (narodenie Ježiša Krista), v Káne Galilejskej (Máriino orodovanie pred Ježišovým prvým zázrakom, v Jeruzaleme v čase Ježišovho ukrižovania (stála pod krížom) i oslávenia (zotrvala s apoštolmi na modlitbe).

Vzťah medzi Kristovou Cirkvou a Kristovou Matkou jasne vyplýva z týchto skutočností, ktoré sú navzájom podmieňujúce. Panna Mária nestojí mimo Cirkvi a ani nad Cirkvou. Tak ako matka v rodine je zároveň matkou i členom rodiny, tak aj Panna Mária je najvznešenejším členom Cirkvi i jej Matkou. Preto „je treba znovu sa naučiť tomu, čo bolo tak drahé prvotnej Cirkvi, totiž **vidieť Cirkev v Márii a Máriu v Cirkvi**“ (Hugo Rahner). Panna Mária je teda „**najvynikajúcejším, celkom jedinečným členom Cirkvi, ako jej predobraz a najosvedčenejší vzor vo viere a láske**“ (Druhý vatikánsky koncil, dogmatická konštitúcia *Lumen gentium*, č. 53). Tieto skutočnosti boli dôvodom, prečo počas zasadania Druhého vatikánskeho koncilu pápež Pavol VI. označil Máriu, Matku Kristovu v poriadku milosti za **Matku Cirkvi** (21. novembra 1964). Tento titul sa potom dodatočne vložil aj do mariánskych litánií. Pre katolíckych veriacich má v Cirkvi Mária významné postavenie a veriaci k Matke Božej prejavujú svoj vrúcny vzťah. A to prostredníctvom mnohých mariánskych modlitieb (modlitba ruženca, Anjel Pána, mariánske litánie, mariánske piesne a antifóny, mariánske večeradlá) a púti (vo svete: Fatima, Lurdy, Guadalupe; na Slovensku: Šaštín, Levoča, Nitra, Gaboltov, Lutina, Staré Hory...). Niektoré národy si Máriu uctievali osobitným titulom, ktorý jej priradujú. Napríklad

v Taliansku *Madonna*, vo Francúzsku *Notre Dame* (Naša Pani) a na Slovensku ju vzývame ako **Sedembolestnú Pannu Máriu – patrónku Slovenska**. Národná mariánska svätyňa je bazilika Sedembolestnej Panny Márie v Šaštíne.

Všetky tieto spomenuté skutočnosti vytvárajú špecifickú črtu a vzťah, ktorá je medzi Cirkvou a Máriou, a to podnietilo pápeža Jána Pavla II., veľkého mariánskeho ctiteľa, že poukazuje na to, že Kristova Cirkev popri svojej veľmi výraznej **apoštolsko-petrovskej črte** má súčasne veľmi pretrvávajúcu **mariánsku črtu** alebo mariánsky charakter (porov. Ján Pavol II., apoštolský list *Mulieris dignitatem*, č. 27; porov. *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, č. 773).

Márii patrí teda zvýšená pozornosť a zbožná úcta veriacich, a to pre jej dôverný vzťah ku Kristovi, pre jej miesto v dejinách spásy, pre jej dokonalé vykúpenie a pre jej osobitné začlenenie do Cirkvi. Cirkevné učenie však veľmi dôsledne rozlišuje medzi vzťahom veriaceho k Bohu a vzťahom veriaceho k svätým, medzi ktorými vyniká Panna Mária. Jedine Bohu (Otcovi, Synovi a Duchu Svätému) patrí prejav klaňania sa. Ostatným svätým vrátane Márii patrí prejav úcty. Preto cirkevné učenie rozlišuje:

- **prejav klaňania sa** (*cultus latriae*) – **patrí jedine Bohu**, ktorému sa klaniame;
- **prejav úcty** (*cultus duliae*) – ktorá **patrí svätým**; pričom v tejto oblasti **Panne Márii, keďže stojí na najvyššom piedestáli medzi svätými, patrí je nadúcta alebo mimoriadna úcta** (*hyperdulia*).

Z toho teda vyplýva, že Panne Márii sa neklaniame, ale máme ju ako našu nebeskú Matku vo veľkej úcte. Preto nie je ani správne predstavovať Máriu ako tú, ktorá by bola láskavejšia a milosrdnejšia alebo ktorá by nás lepšie chápala ako Boh (napr. Kristus súdi, Mária zachraňuje). Práve naopak, Panna Mária vo svojom živote a účinkovaní je najjasnejším odrazom Božej lásky a milosrdenstva.